

Sesiunea de primăvară
a Diviziei de Istoria Tehnicii
CRIFST – Academia Română
= 14 aprilie 2022, Sala de Consiliu a Academiei Române =

Prima sesiune din acest an, care a corespuns și cu Adunarea Generală de bilanț pe 4 ani și de alegeri pentru un nou mandat, a fost și prima întâlnire după doi ani în care nu s-a mai desfășurat nici o activitate specifică în coordonarea Diviziei. Cu toate acestea, Raportul de bilanț pune în evidență realizări meritorii ale membrilor – fie sesiuni organizate în primii doi ani, fie participări la alte sesiuni, fie cărți editate, de o înaltă calitate profesională, cărora li s-au atribuit premii ale Academiei sau premii AGIR.

Între momentul organizatoric, de bilanț și alegeri, și Sesiunea științifică, s-a desfășurat un moment aniversar deosebit: profesorului dr. ing. Florin Teodor Tănăsescu, vechi membru al Diviziei de Istoria Tehnicii și proaspăt membru de onoare al Secției de Științe Tehnice a Academiei Române, i-a fost înmănată o diplomă aniversară cu ocazia împlinirii vârstei de 90 de ani (n.12.04.1932). Momentul a fost marcat de acad. Dorel Banabic, președintele diviziei, printr-o prezentare a prodigioasei activități desfășurate pe parcursul îndelungatei cariere profesionale.

Sesiunea a avut planificate câteva subiecte:

- *100 de ani de la nașterea lui Edmond Nicolau (3.06.1922)*

Edmond Nicolau a fost un specialist format în domeniul electronicii, care a absolvit Secția de telecomunicații a Politehnicii din București. Specialist în radiocomunicații, și-a diversificat repede preocupările. Calitățile lui intelectuale au făcut să obțină rezultate notabile. Alături de domeniul antenelor sau al echipamentelor electronice de măsură și control, el s-a aplecat și peste studiul unei noi discipline: cibernetica. El a reușit să impună înființarea Facultății de Cibernetică Economică în cadrul Academiei de Studii Economice din București, devenind primul ei decan.

Chiar în perioada de început, a reușit să publice mai multe cărți din acest domeniu și să studieze aspecte legate de neurocibernetică alături de prof. Constantin Bălăceanu Stolnici.

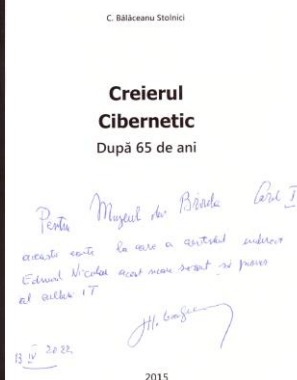
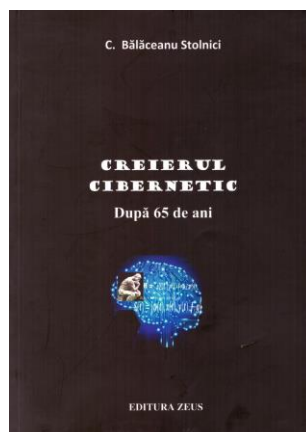
Edmond Nicolau s-a născut la Brăila, astfel că, la evenimentul organizat de Divizia de Istoria Tehnicii, a participat doamna Elena Ilie, șefa Secției "Memoriale" din cadrul Muzeului Brăilei "Carol I". La acest muzeu există o Sală "Edmond Nicolau" ce adăpostește o serie de obiecte de mobilier și multe alte exponate ce amintesc de viața personală și realizările sale profesionale.

În cadrul lucrării, profitând de accesul la documente de arhivă, sunt surprinse o serie de aspecte ce luminează unele unghere ale vieții lui Edmond Nicolau – nu numai științifice, dar și literare, muzicale sau sociale.

Un alt vorbitor ar fi trebuit să fie dl. prof. Constantin Bălăceanu-Stolnici, membru de noare al Academiei Române și "coleg de drum lung" al lui Edmond Nicolau. Ne-ar fi putut împărtăși multe amintiri din perioada în care s-au consultat și au scris împreună. Din păcate, întâmplarea a făcut să nu fie prezent. Dar... profesorul a oferit o dedicație Muzeului Brăilei pe ultima carte publicată: *Creierul cibernetic. După 65 de ani*, Editura Zeus,

2015, carte a cărei introducere începe astfel: "Profesorului Edmond Nicolau, unul din fondatorii neurociberneticii și psihociberneticii cu care am colaborat peste un sfert de secol".

Un alt referat a fost întocmit de doamna dr. ing. Nona Millea, din calitatea de studentă a profesorului Edmond Nicolau, cel cu care a avut privilegiul să-și realizeze lucrarea de licență *Post de emisie de TV care să acopere sudul țării între orașele Brăila și Craiova*, referat prezentat de dl. dr. ing. Ion Constantinescu. În cadrul referatului sunt prezentate câteva considerații asupra profesorului Edmond Nicolau, din trei puncte de vedere: omul, profesorul și cercetătorul. Sunt prezentate o serie de preocupări din domeniile de specializare (electronică, cibernetică) și sunt menționate numeroasele publicații științifice și de popularizare pe care profesorul le-a realizat.

La discuții a luat cuvântul dl. acad. Gheorghe Păun, care a dorit să prezinte un omagiu de câteva minute. Domnia sa a considerat că ne poate împărtăși că și-a făcut o "listă scurtă de oameni geniali" pe care i-a cunoscut. O listă de vreo 7 nume. Este o listă de "oameni care trăiesc mitologic", cu care, "dacă mergi pe stradă, indiferent ce vezi, ei crează ceva – o poveste, o problemă, o întâmplare". "Edmond Nicolau a lăsat urme, și nu numai în electronică, într-un singur domeniu! Legăturile pe care le fac între domenii acești oameni sperie pe oamenii de rând."

- *50 de ani de la înființarea SCS Hidroconstrucția, sucursala Porțile de Fier*
- *Prezentare volum "Istoria hidroenergeticii românești", Paul Gheorghiescu, Editura Nouă, 2021*

Cu 50 de ani în urmă, la 16 mai 1972, avea loc inaugurarea oficială a *Sistemului Hidroenergetic și de Navigație "Porțile de Fier I"*.

Anul 1956 reprezintă momentul în care două state vecine și prietene au decis să lucreze împreună pentru a realiza pe cursul Dunării, în locul numit "la cazane", ceea ce reprezintă și azi cel mai mare sistem hidroenergetic din Europa. A fost nevoie de 8 ani ca să se facă studiile necesare și proiectul, astfel că, în 1963, România și Iugoslavia au emis actele normative de aprobare ce au permis demararea activităților.

Spre deosebire de stilul adoptat azi, realizarea acestui obiectiv, în partea care i-a revenit, s-a făcut exclusiv cu resurse intelectuale, umane și financiare proprii. Conducerea șantierului de către buni specialiști, a permis ca România să nu rămână datoare nimănui cu cotă parte din producția de energie electrică obținută aici.

Dar nu numai producția de energie electrică are importanță la acest obiectiv, ci și faptul că a fost îmbunătățit sistemul de navigație, ceea ce a permis creșterea de aproape 4 ori a capacității de tranzit fluvial.

Deși producția de energie electrică la hidrocentrală a început încă din anul 1970, abia în 1972 a fost aceasta inaugurată printr-un eveniment festiv, astfel că în 2012 Societatea

Hidroconstrucția, Sucursala Porțile de Fier, edita un volum omagial ce cuprindea imagini și impresii de la diversele sale investiții în cei 40 de ani din urmă.

Din păcate, la momentul la care discutăm societatea se află într-un proces de insolvență generat de creșterea datoriilor, lipsa de personal calificat, lipsa comenzilor majore. Altfel spus, o societate care a dovedit că poate contribui decisiv la creșterea independenței energetice a României, astăzi are dificultăți de a face față unor situații de conjunctură. Drept urmare, reprezentanții nu au avut răgazul să participe la sesiune, dar au avut disponibilitatea de a oferi câteva volume din cele 2-3 excepționale lucrări apărute în 2005, 2008 și 2012, lucrări ce au fost oferite autorului volumului lansat azi, Muzeului Polizu și altor membri DIT de specialitate.

În toamna anului trecut (2021), ing. Paul Gheorghiescu și fiul acestuia, Alexandru Gheorghiescu, au reușit să publice primul volum dintr-o lucrare intitulată "Istoria hidrotehnicii românești", volum ce tratează perioada 1884-1970. Practic, volumul de 660 de pagini (foarte bine documentat, cu numeroase fotografii color, cu foaie velină și coperti cartonate – o realizare tehnică de excepție) se încheie exact la momentul ulterior finalizării hidrocentralei "Porțile de Fier I". Această carte a dezvoltat capitolul de "Istoria energiei" (2) din lucrarea "Istoria tehnicii și industriei românești" (2) scoasă sub auspiciile Secției de Științe Tehnice.

Pe durata a circa 50 de minute, dl. Paul Gheorghiescu a făcut o prezentare scurtă a cărții și a punctat pe capitolul dedicat obiectivului "Porțile de Fier I".

Ulterior s-a sugerat o lansare similară și pentru cel de-al doilea volum, așteptat în toamna acestui an, care să asigure o mai largă asistență.

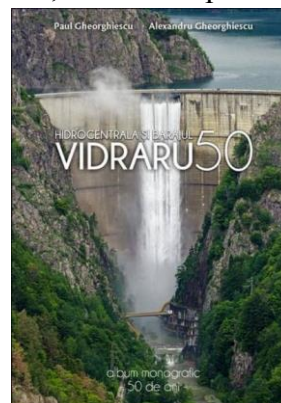

Pe parcursul a 9 capitole (664 de pagini), volumul lansat prezintă 18 hidrocentrale realizate în sec. XIX (Peleș, Caransebeș, Grozăvești, Herculan, Sadu, Sinaia, etc), 31 de centrale realizate până la sfârșitul Primului Război Mondial, 29 de hidrocentrale realizate în perioada interbelică, precum și 32 hidrocentrale construite în perioada 1945-1970 (Sadu, Stejaru, Bicăz, Vidraru, Porțile de Fier I, etc), la care se adaugă 8 amenajări hidroenergetice. Etapa de după 1945 începe cu o analiză a situației social-politice și economice a României și cu prezentarea Planului de Electricizare a Țării și de Folosire a Apelor.

La finalul capitolului 5 (1918-1945) sunt prezentate și hidrocentralele Bucureștiului ce nu au mai apucat să fie realizate.

Pe parcursul lucrării este menționată și contribuția câtorva energeticieni de renume, precum Nicolae Caranfil și Dorin Pavel.

Deci, cea din urmă centrală menționată, dintre cele 110 descrise în volum, este hidrocentrala Porțile de Fier I. Chiar și astăzi este cea mai mare hidrocentrală a Europei (zona de până la granițele rusești). Centrala produce peste 6 miliarde de kWh, ceea ce reprezintă 10% din producția de energie a României, sau altfel – peste 30% din producția de energie electrică a sectorului hidro. Astăzi, centrala este la fel de puternică și sigură în funcționare, iar prețul de producție al energiei nu are rival în celelalte centrale din Europa. Proiectul nu ar fi fost implementat fără o decizie politică a factorilor de conducere de la acea vreme: Gheorghe Gheorghiu-Dej și Iosip Broz Tito, dar, mai ales, a dovedit că avem de a face cu două țări puternice, cu popoare dornice de a se dezvolta. Așa se explică cum România este azi încă a șasea putere hidroenergetică instalată a Europei. Din păcate, deși centrala a fost realizată exclusiv cu concepție și efort local, economia românească nu a mai fost capabilă să asigure azi

re tehnologizarea obiectivului.

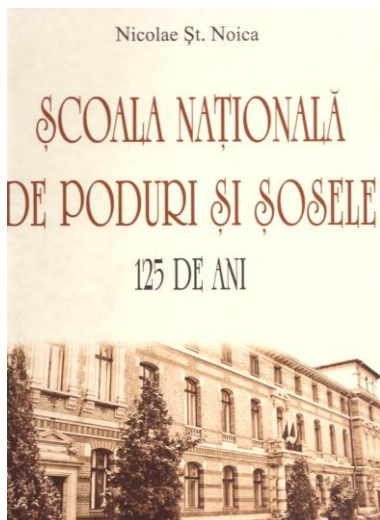
La final, au fost oferite câteva exemplare din volumul lansat, precum și dintr-o lucrare anterioară a aceluiași autor - *Hidrocentrala și Barajul Vidraru*. 50.

Printre cei care au comentat pe marginea lucrării s-a numărat și dl. Ovidiu Țuțuianu, coleg cu dl. Alexandru Gheorghiescu. Domnia sa a adus în atenție existența unei lucrări în serie la Editura AGIR: ”Tezaurul energiei românești”. Este vorba de un șir de volume, ajuns la numărul 8, inițiat de gălățeanul Vasiliu Zonel, și având un larg colectiv de autori. Recomandarea lui ar fi ca Academia să obțină câte un exemplar al acestor volume, eventual chiar la Secția de Științe Tehnice sau la CRIFST, deoarece este vorba de o energetică ”trăită”. În aceste volume se găsește un tablou extins al energiei românești, care cuprinde toate aspectele: proiectare, execuție, exploatare, școlarizare etc, pe fiecare tip de energie – termo, hidro, nucleară, și energii regenerabile (solară, vânt etc). Iar aspectul ce trebuie relevat este că în aceste volume apar oamenii, cei care au făcut ceea ce s-a făcut. Trebuie să păstrăm obiceiul de a vorbi despre oameni, deoarece ei pot deveni modele pentru fiecare generație următoare. De asemenea, a menționat că este membru IRE – Institutul Național Român pentru Studiul Amenajării și Folosirii Surselor de Energie, institut care organizează curent mese rotunde unde sunt omagiate marile personalități ale ingineriei românești din domeniul energiei. Poate că ar fi mai eficient dacă activitățile de acest gen ar putea fi desfășurate sub umbrela Academiei, opinează dl. Țuțuianu.

- 175 de ani de la nașterea lui Gheorghe Duca, ctitor al învățământului tehnic românesc (n.3.02.1847)

Această a treia temă inclusă în planul de prezentări, a beneficiat de sprijinul directorului Bibliotecii Academiei Române, dl. Nicolae Noica, membru de onoare al Academiei Române în cadrul Secției de Științe tehnice și membru al diviziei noastre.

Lucrarea întocmită de dl. Nicolae Noica a fost prezentată de doamna conf. dr. arh. Sidonia Teodorescu: *Ing. Gheorghe Duca, ctitor al învățământului tehnic românesc. 175 de ani de la naștere*.

Monumentul ing. Gheorghe Duca, realizat în 1924 de sculptorii Dimitrie Paciurea, Filip Marin și de arhitectul Ștefan Burcuș, evocă personalitatea inginerului Gheorghe Duca (1847-1899) care a lucrat la construirea căii ferate Ploiești-Predeal, a portului Constanța și a deținut după 1888 funcțiile de director general al C.F.R. și de director al Școlii naționale de poduri și șosele. Totodată Gheorghe Duca a fost un reformator al învățământului politehnic (1881) și membru fondator al Societății Politehnice. A fost tatăl lui Ion Gheorghe Duca, om politic și prim-ministru al României.

În cadrul volumului *Școala Națională de Poduri și Șosele. 125 de ani*, dl. Nicolae Noica alocă 5 pagini celui care a fost creator de școală, un pionier al învățământului tehnic românesc, inserând cuvântul acad. Radu Voinea la Centenarul Școlii (1985).

După ce lucrează o perioadă în domeniul căilor ferate, în 1881 Gheorghe Duca este numit la conducerea Școlii Naționale de Poduri și Șosele. Din această poziție el a reușit să transforme școala în ceea ce trebuia aceasta să reprezinte. Ulterior (1888), a fost numit director general al Căilor Ferate.

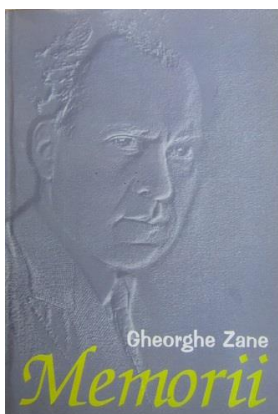
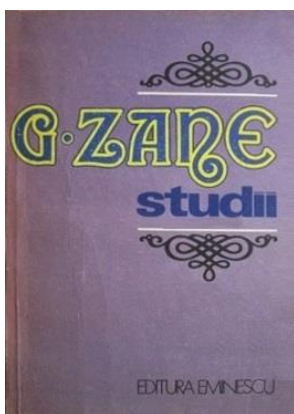
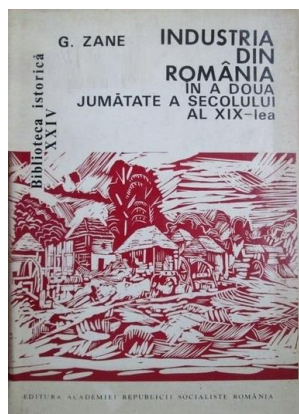
În onoarea sa, se vor construi două busturi – unul în curtea de onoare a Școlii (1901) și altul în fața Gării (1924).

Pe parcursul a circa 20 de minute, o a doua lucrare este prezentată de ist. Aurel Tudorache, directorul Muzeului Universității Politehnica din București (Polizu): *Ing. Gheorghe Duca, reformator al învățământului tehnic superior în România.*

În lucrare se prezintă o dare de seamă privind situația învățământului tehnic la Școala de Poduri și Șosele în momentul în care a fost numit director ing. Gh. Duca și, în paralel, în momentul în care a părăsit conducerea școlii. Din material rezultă ce probleme avea școala și cum a procedat Gheorghe Duca pentru a îmbunătăți valoarea absolvenților. Pe de o parte a umblat asupra programei, iar pe de altă parte a început să aducă profesori valoroși. Materialul este bogat documentat, fiind menționate totalitatea decretelor de numire. De asemenea, s-a preocupat de modernizarea spațiilor și dotărilor. Cel care a urmat după Gheorghe Duca la conducerea Școlii, a constatat rezultatele deosebite obținute de școala românească, aceasta fiind comparabilă cu școlile tehnice străine. În acest context s-a făcut constatarea că Muzeul Politehnicii ar fi fost realizat primul în țară, înaintea Muzeului Dimitrie Leonida, iar colecția sa de obiecte Ducretet este una dintre cele mai bogate la nivel internațional. În sprijinul ideii că ing. Gheorghe Duca a contribuit la creșterea nivelului învățământului tehnic, lucrarea analizează o serie de documente de echivalare a cursurilor pentru elevi ce veneau de la școli străine.

La finalul sesiunii s-a arătat că au existat demersuri pentru a rememora realizările din domeniul economic al acad. Gheorghe Zane, având în vedere că la 11 aprilie (cu 3 zile înainte) s-au împlinit 125 de ani de la nașterea lui (n. 3.04.1897).

Născut la Galați, acesta a avut o serie de studii privind istoria industriei românești în a doua jumătate a sec. al XIX-lea.

Instantanee:

Înmânarea Diplomei aniversare domnului Profesor. univ. dr. Florin Teodor Tănăsescu, cu ocazia împlinirii vârstei de 90 de ani

Prezentarea lucrării *Edmond Nicolau. In Memoriam*, de către muz. Elena Ilie, Muzeul Brăilei "Carol I"

Prezentarea lucrării dr.ing. Nona Millea, *Edmond Nicolau. In Memoriam*, de către dr. ing. Ion Constantinescu

Lansarea volumului *Istoria hidroenergeticii românești*, autor Alexandru Gheorghiescu.

Prezentarea lucrării prof. Nicolae Noica, *Ing. Gheorghe Duca - ctitor al învățământului tehnic românesc. 175 de ani de la naștere*, de către conf. dr. arh. Sidonia Teodorescu, secretar DIT-CRIFST

Prezentarea lucrării *Ing. Gheorghe Duca - reformator al învățământului tehnic superior în România*, de către ist. Aurel Tudorache, Muzeul Universității Politehnica din București

Acad. Gheorhe Păun, la prezentarea momentului *Edmond Nicolau, In memoriam.*

Imagine de perspectivă a sălii